

وضعیت حقوقی معاملات اشخاص ممنوع معامله

حامد نبی زاده^۱

کارشناس ارشد حقوق خصوصی، مدرس دانشگاه علم و فرهنگ

آدرس ایمیل: Lawyer.nabizadeh@ymail.com

چکیده

با وجود آزادی افراد در انعقاد قرارداد و تصرف در حقوق مالی خویش، عوامل و توجیحات خاصی باعث می‌شود مقنن افراد را در انعقاد قرارداد و پذیرش برخی مفاد محدود کند. از این میان، چنانچه شخصی آزادی معاملاتی خود را در حقوق مالی و به جهت در نظر گرفتن منافع فرد، گروه یا کل جامعه از دست دهد گفته می‌شود ممنوع از معامله شده است. ورشکسته، معامله‌گر به قصد فرار از دین، کسی که مالش توثیق یا تأمین شده است و نیز دارندگان برخی سمت‌ها و موقعیت‌های اجتماعی و سیاسی خاص از مصادیق بارز اشخاص ممنوع از معامله تلقی می‌شوند. از این میان، ورشکسته به جهت رعایت حقوق طلبکاران از زمان صدور حکم ورشکستگی جز در موارد استثنایی، از انجام معامله منع می‌شود و کلیه معاملاتش باطل تلقی می‌گردد. معامله‌گر به قصد فرار از دین نیز در برخی موارد به جهت داشتن انگیزه فرار از دین از انجام معامله منع شده است که این امر گاه موجب تغییر وضعیت حقوقی معاملات هم می‌شود و وضعیت حقوقی عدم نفوذ یا عدم قابلیت استناد را برای معاملات صورت پذیرفته ایجاد می‌کند. کسی که مالش را به وثیقه داده یا بخشی از اموالش بر طبق قانون و به دستور مراجع صالحه، تأمین و توقیف شده است نسبت به مال موضوع تأمین یا توثیق تا حدودی که به‌حق عینی تبعی اشخاص آسیب رسد ممنوع از معامله می‌شود و در آن حدود، معاملات صورت گرفته منوط به اجازه صاحب حق است. افراد دارای سمت خاص یا اشخاصی که در موقعیت حرفه‌ای، اجتماعی یا منصب سیاسی خاصی قرار می‌گیرند هم به جهت بیم از سوء استفاده از اختیار و صلاحیت عمومی در برخی موارد خاص مربوط به موقعیت خویش از معامله کردن منع شده‌اند که این امر اغلب موجب بطلان معاملات صورت گرفته در محدوده ممنوعیت می‌شود.

واژه‌های کلیدی: ممنوع معامله، ورشکسته، تأمین، توثیق، فرار از دین

1- مقدمه

بسیاری از فلاسفه و متفکران در این خصوص که انسان در تفکر، سخن و عمل باید آزاد باشد داد سخن داده‌اند. آزادی انسان امری است که در طول قرن‌ها افراد بسیاری برای دستیابی به آن مبارزه کرده‌اند و تلاش نموده‌اند به آن جامع عمل بپوشانند. علی‌رغم این، از آنجاکه انسان موجودی اجتماعی است و لازمه زندگی اجتماعی، پیروی از هنجارهایی است که برای نظم‌بخشی به جامعه پدید آمده‌اند و آزادی انسان نمی‌تواند مطلق باشد. به همین دلیل است که گفته می‌شود که هر انسانی آزاد است منتهی آزادی او محدود به عدم تجاوز به آزادی دیگران است. به این